Participatiemodel Tremelo

oktober 2026

Inhoudstabel

DEEL 1: Participatiekader Tremelo

1. Waarom een participatiekader nodig is
2. Wat is een participatiekader?
3. Betrokkenheid bij het lokaal bestuur
4. Democratische rechten en participatierechten
5. Participatievormen
6. Visie op participatie
7. Uitgangspunten voor participatie
8. Organisatorische voorwaarden
9. De drie participatieschillen
10. Rollen en verantwoordelijkheden
11. Adviesverlening als kernproces

DEEL 2: Participatie-instrumenten

1. Meldingen en klachten
2. Verzoekschriften
3. Vragen en voorstellen van inwoners
4. Volksraadpleging
5. Infovergaderingen
6. Bevraging via het digitale burgerpanel
7. Adviesraden
8. Thematische werkgroepen
9. Projectparticipatie
10. Buurtbudgetten

DEEL 1: Participatiekader Tremelo

1. Waarom een participatiekader nodig is

Tremelo heeft de afgelopen jaren belangrijke stappen gezet om participatie vorm te geven. Het Charter Adviesverlening legde het fundament, vervolgens werden de adviesraden hervormd en werd een participatiecoach aangeworven om deze nieuwe structuur te begeleiden. Deze initiatieven zijn waardevol, maar ze zijn niet vanuit één samenhangend kader opgebouwd. Het is voor inwoners, adviesraden, diensten en bestuur niet altijd duidelijk hoe participatie werkt, welke rol elke partij heeft en hoe de verschillende elementen op elkaar aansluiten.

Het participatiekader brengt duidelijkheid. Het biedt een logische structuur en ondersteunt een consequente manier van werken. Dat maakt het mogelijk om participatie in te zetten op momenten waarop dit echt betekenisvol is voor beleid en dienstverlening.

2. Wat is een participatiekader?

Een participatiekader is een overkoepelend kader dat richting geeft aan alle vormen van participatie in Tremelo. Het is geen rigide stappenplan, maar een kompas dat aangeeft waarom en hoe participatie gebeurt. Het kader beschrijft de visie, de leidende principes, de rollen die elke partij opneemt en de manier waarop participatie wordt geïntegreerd in de besluitvorming.

Het participatiekader bundelt wat vandaag al bestaat en creëert ruimte voor verdere groei. Het helpt ons om participatie helder, eenvoudig en betrouwbaar te organiseren, en om steeds beter samen te werken met stakeholders.

3. Betrokkenheid bij het lokaal bestuur

In Tremelo krijgt betrokkenheid bij het lokaal bestuur vorm op twee manieren.

Enerzijds beschikken inwoners over een aantal rechten die voortvloeien uit de Grondwet, het Decreet Lokaal Bestuur en andere regelgeving. Deze rechten kunnen inwoners op eigen initiatief uitoefenen. Het gaat onder meer om het indienen van verzoekschriften, het stellen van vragen, het formuleren van voorstellen, het indienen van klachten, het raadplegen van bestuursdocumenten en andere participatierechten die wettelijk zijn vastgelegd.

Anderzijds organiseert het lokaal bestuur zelf participatie om inwoners, verenigingen, adviesraden en andere stakeholders actief te betrekken bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid.

Beide sporen versterken elkaar. Wettelijke rechten geven inwoners mogelijkheden om zelf initiatief te nemen. Participatietrajecten geven het bestuur mogelijkheden om kennis, ervaring en expertise uit de samenleving te benutten.

4. Democratische rechten en participatierechten

Naast de participatie die het lokaal bestuur organiseert, beschikken burgers en inwoners over verschillende democratische rechten en participatierechten. Deze rechten kunnen op eigen initiatief worden uitgeoefend en zijn vastgelegd in de Grondwet, het Decreet Lokaal Bestuur en andere regelgeving. Tremelo erkent en respecteert deze rechten en zorgt ervoor dat hierover correct wordt geïnformeerd.

Tot deze rechten behoren onder meer:

- het recht om verzoekschriften in te dienen;
- het recht om vragen en voorstellen aan de gemeenteraad voor te leggen;
- het recht om klachten in te dienen;
- het recht op toegang tot bestuursdocumenten;
- het recht om, binnen de wettelijke voorwaarden, een volksraadpleging te verzoeken;
- andere rechten die voortvloeien uit hogere regelgeving.

De procedures en voorwaarden hiervoor zijn opgenomen in de toepasselijke reglementen en wettelijke bepalingen.

5. Participatievormen

Wanneer het lokaal bestuur inwoners, adviesraden, verenigingen of andere stakeholders actief betrekt bij beleid en projecten, kan dit op verschillende manieren gebeuren. De gekozen participatievorm hangt af van de aard van het dossier, de beschikbare tijd, de impact op de betrokkenen en de gewenste bijdrage. Deze participatie kan rechtstreeks plaatsvinden met inwoners en stakeholders of via bestaande participatiestructuren zoals adviesraden en thematische werkgroepen.

- Informeren
  Inwoners krijgen correcte en tijdige informatie over projecten, beslissingen en ontwikkelingen. Goede informatie vormt de basis voor verdere betrokkenheid.
- Raadplegen
  Het bestuur vraagt actief naar ideeën, meningen, ervaringen en adviezen van inwoners, verenigingen, stakeholders of adviesraden. Deze input helpt om beleidskeuzes beter te onderbouwen.

- Samenwerken
  Inwoners, adviesraden en andere betrokkenen werken mee aan de voorbereiding, uitwerking of evaluatie van projecten en beleid. Deze vorm wordt ingezet wanneer samenwerking een duidelijke meerwaarde biedt voor de kwaliteit of het draagvlak van het resultaat.

Adviesverlening vormt binnen Tremelo een bijzondere en structurele vorm van participatie en wordt verder uitgewerkt in punt 11.

De keuze voor een participatievorm gebeurt bewust en proportioneel. Het participatiemodel helpt om per dossier een passende vorm van betrokkenheid te bepalen.

6. Visie op participatie

Tremelo wil beleid maken dat aansluit bij wat inwoners nodig hebben. Dat vraagt een open houding en de bereidheid om tijdig met elkaar in gesprek te gaan. Inwoners beschikken over waardevolle kennis en inzichten. Door hen vroeg in het proces te betrekken, kunnen we betere keuzes maken, problemen sneller herkennen en oplossingen vinden met meer draagvlak.

Participatie betekent niet dat beslissingen uit handen worden gegeven. Adviezen, ideeën en signalen vormen een belangrijke bouwsteen voor beleidsvoorbereiding, maar het bestuur blijft eindverantwoordelijk voor de uiteindelijke beslissing.
Het betekent wel dat beslissingen worden genomen met een bredere blik, gevoed door inzichten uit de gemeenschap. Tremelo kiest voor een participatiecultuur die eenvoudig en mensgericht is, met heldere verwachtingen en gestructureerde samenwerking.

7. Uitgangspunten voor participatie

Duidelijkheid. Participatie werkt alleen wanneer het voor iedereen duidelijk is wat vaststaat, wat nog open ligt en wat het doel van een traject is.

Voorspelbaarheid. Door op een herkenbare manier te werken, vermijden we ad-hoc-situaties en onzekerheid.

Tijdige betrokkenheid. Participatie vindt bij voorkeur vroeg plaats wanneer het gaat om gecocreëerde beslissingen of acties. Te late betrokkenheid beperkt de impact en leidt tot frustratie.

Rolzuiverheid. Inwoners geven input, adviesraden adviseren, diensten bereiden dossiers voor en verwerken input, en het bestuur beslist.

Transparantie. De verwerking van input moet zichtbaar zijn. Adviezen en beslissingen worden openbaar gemaakt, zodat iedereen kan volgen hoe keuzes tot stand kwamen.

Eenvoud. Participatie dient toegankelijk en begrijpelijk te zijn, zonder onnodige complexiteit of drempels.

Proportionaliteit. Elk dossier vraagt een vorm van participatie die past bij de impact, doelgroep en urgentie. Niet elk onderwerp vraagt dezelfde intensiteit; het model helpt kiezen welk instrument wanneer geschikt is.

Samenwerking en vertrouwen. Participatie werkt alleen wanneer inwoners, adviesraden, diensten en bestuur elkaar op een open, constructieve manier benaderen, zonder geheime agenda.

Afsluiting. Een adviesverlening of ander participatief traject heeft een duidelijk begin en een einde. Wanneer een beslissing is genomen, werken we dit beleid ook uit, en wordt het traject als afgerond beschouwd. Nieuwe participatie over hetzelfde onderwerp gebeurt enkel wanneer nieuwe omstandigheden, beleidsruimte of inzichten daartoe aanleiding geven.

Respectering van gemaakte afspraken. Gemaakte afspraken worden nageleefd, zodat participatie betrouwbaar en geloofwaardig blijft.

8. Organisatorische voorwaarden

Participatie vraagt om een organisatie die hier klaar voor is. Tremelo werkt daarom aan duidelijke waarden die richting geven aan samenwerking en communicatie. Leiderschap dat openheid en luisteren stimuleert, vormt een essentieel onderdeel. Een gezonde feedbackcultuur helpt om kritiek te zien als een kans om te leren en te verbeteren. Projectmatig werken maakt het mogelijk om participatie tijdig en gestructureerd te integreren in de voorbereiding en uitvoering van beleid. Het zorgt voor heldere afstemming en tijdige communicatie. Duidelijk uitgetekende processen zorgen er ten slotte voor dat afspraken niet afhangen van personen, maar consequent en voorspelbaar worden toegepast.

9. De drie participatieschillen

Schema: De drie participatieschillen

De kern is de interne organisatie: diensten en bestuur moeten participatie mogelijk maken door adviezen tijdig op te vragen, input te verwerken en duidelijk terug te koppelen.

De tweede schil bestaat uit adviesraden en thematische werkgroepen: zij vertalen signalen, inzichten en expertise in adviezen.

De derde schil zijn de inwoners: iedereen moet op een eenvoudige manier kunnen reageren, vragen kunnen stellen, ideeën kunnen delen of feedback kunnen geven.

De drie schillen vullen elkaar aan en versterken elkaar.

10. Rollen en verantwoordelijkheden

Inwoners brengen ideeën, vragen en ervaringen in. Adviesraden formuleren adviezen die onderbouwd en gedragen zijn. Diensten bereiden dossiers voor, vragen adviezen tijdig op en verwerken input zorgvuldig. Het bestuur neemt beslissingen en motiveert deze. De diensten koppelen deze beslissingen terug en voeren ze uit. De participatiecoach ondersteunt dit geheel, begeleidt adviesraden en diensten en bewaakt transparantie.

11. Adviesverlening als kernproces

Adviesverlening vormt een centraal onderdeel van participatie in Tremelo. Ze zorgt ervoor dat inzichten, ervaringen en expertise uit de samenleving op een gestructureerde manier worden betrokken bij de voorbereiding van beleid en projecten.

Adviezen kunnen zowel **gevraagd** als **spontaan** tot stand komen. Bij gevraagde adviezen vertrekt het initiatief vanuit het bestuur of de diensten, die een adviesvraag formuleren met de nodige context en verwachtingen. Bij spontane adviezen neemt een adviesraad zelf het initiatief om aandachtspunten of voorstellen onder de aandacht te brengen van het bestuur. In beide gevallen vertrekken adviezen vanuit dezelfde inhoudelijke logica van voorbereiding, gezamenlijke reflectie en zorgvuldige terugkoppeling.

Binnen adviesraden wordt adviesverlening collectief gedragen. De inhoudelijke voorbereiding van een advies kan gebeuren door één of meerdere leden of door een werkgroep, maar het advies wordt pas als gedragen beschouwd wanneer het besproken en onderschreven is door de adviesraad als geheel. Zo wordt vermeden dat individuele standpunten worden gepresenteerd als advies van de raad.

Adviezen worden door de diensten verwerkt in de verdere beleidsvoorbereiding en voorgelegd aan het bestuur. Het bestuur neemt beslissingen en motiveert deze, waarbij zichtbaar wordt hoe met adviezen is omgegaan. Zowel adviezen als beslissingen worden openbaar gemaakt, zodat het verloop van adviesverlening transparant en navolgbaar is.

De participatiecoach ondersteunt adviesraden en diensten bij dit kernproces en begeleidt waar nodig samenwerking, werkvormen en de opstelling van adviezen.

Overlegmomenten tussen voorzitters versterken de samenhang en kwaliteit van adviesverlening. Regelmatige evaluaties dragen bij aan een lerende en betrouwbare participatiecultuur.

DEEL 2: Participatie-instrumenten

De gekozen volgorde volgt de logica van initiatief: van signalen en vragen vanuit inwoners, via informeren door het bestuur, naar participatie die vanuit het bestuur wordt opgezet of gefaciliteerd.

De instrumenten vervullen verschillende functies. Sommige maken het mogelijk om een probleem of bezorgdheid te signaleren. Andere bieden ruimte om vragen te stellen, een onderwerp onder de aandacht te brengen, advies te geven, mee te denken over beleid of actief mee te werken aan projecten.

2.1 Meldingen en klachten

Wat is het instrument?

Een **melding** is een concrete vaststelling van een inwoner over een situatie in de publieke ruimte of over de gemeentelijke dienstverlening. Het gaat om uitvoerende of operationele zaken, zoals defecte straatverlichting, verkeerssignalisatie, groenonderhoud, hinder, schade of netheidsproblemen.

Een **klacht** is een formele uiting van ontevredenheid over de gemeentelijke dienstverlening of werkwijze. Ze heeft betrekking op het handelen of nalaten van personeelsleden of diensten en wordt behandeld volgens het klachtenreglement.

Doel & inzet

Meldingen maken het mogelijk om operationele problemen snel te signaleren zodat de juiste dienst deze kan opvolgen.

Klachten bieden inwoners de mogelijkheid om het lokaal bestuur aan te spreken op de kwaliteit van de dienstverlening. Ze dragen bij aan kwaliteitsbewaking en continue verbetering van de organisatie.

Werking

Meldingen worden rechtstreeks bezorgd aan de bevoegde dienst en opgevolgd volgens de interne werkafspraken.

Klachten worden behandeld overeenkomstig het klachtenreglement en de geldende klachtenprocedure.

Rollen

Inwoners signaleren problemen via een melding of dienen een klacht in wanneer zij ontevreden zijn over de dienstverlening.

De betrokken diensten staan in voor de registratie, behandeling en opvolging van meldingen en klachten.

De algemeen directeur bewaakt de correcte toepassing van de klachtenprocedure overeenkomstig het klachtenreglement.

De participatiecoach heeft geen formele rol binnen de behandeling van meldingen en klachten.

Aandachtspunten

Meldingen en klachten zijn in de eerste plaats dienstverlenings- en kwaliteitsinstrumenten. Ze zijn niet bedoeld als participatiekanaal voor beleidsvoorstellen of inspraak.

De analyse van meldingen en klachten kan wel waardevolle inzichten opleveren voor de verdere beleidsvoorbereiding, dienstverlening en organisatieontwikkeling.

2.2 Verzoekschriften

Wat is het instrument?

Een verzoekschrift is een formeel schriftelijk verzoek waarmee iedereen een kwestie kan voorleggen aan het lokaal bestuur en kan vragen om dit te behandelen.

Doel & inzet

Het verzoekschrift is een grondwettelijk verankerd democratisch recht. Het biedt iedereen de mogelijkheid om een aangelegenheid formeel onder de aandacht te brengen van het lokaal bestuur en hierover een gemotiveerd antwoord te ontvangen.

Het instrument kan worden gebruikt voor onderwerpen van algemeen belang of voor aangelegenheden waarvoor men de aandacht van het lokaal bestuur vraagt.

Verzoekschriften zijn niet bedoeld voor individuele dossiers, meldingen, klachten of procedures waarvoor een afzonderlijke bezwaar- of beroepsregeling bestaat.

Werking

Verzoekschriften worden ingediend en behandeld overeenkomstig de bepalingen van het participatiereglement en de toepasselijke regelgeving.

Het bevoegde bestuursorgaan onderzoekt de ontvankelijkheid van het verzoekschrift, behandelt de voorgelegde kwestie en formuleert een gemotiveerd antwoord.

Rollen

Burgers en Inwoners dienen het verzoekschrift in en lichten daarin duidelijk toe welke kwestie zij onder de aandacht willen brengen. Het bevoegde bestuursorgaan onderzoekt de ontvankelijkheid van het verzoekschrift, behandelt de voorgelegde kwestie en verstrekt een gemotiveerd antwoord.

De participatiecoach heeft geen formele rol, tenzij er naar aanleiding van het verzoekschrift wordt beslist een participatietraject op te starten.

Aandachtspunten

Het bevoegde bestuursorgaan onderzoekt het verzoekschrift en bepaalt autonoom hoe het hiermee omgaat. Het is niet gebonden aan de gevraagde actie of oplossing.

Een verzoekschrift kan aanleiding geven tot verdere opvolging of participatie, maar het bestuur beslist hier autonoom over.

2.3 Vragen en voorstellen van inwoners

Wat is het instrument?
Een inwonersvraag of -voorstel is een formeel inspraakinstrument waarmee inwoners een vraag of voorstel op de agenda van de gemeenteraad of raad voor maatschappelijk welzijn kunnen laten plaatsen.

Doel & inzet
Dit participatierecht biedt inwoners de mogelijkheid om een onderwerp formeel onder de aandacht te brengen van de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn en hierover een behandeling in openbare zitting te verkrijgen.

Het instrument versterkt de betrokkenheid van inwoners bij het lokaal beleid door hen een rechtstreeks agenderingsrecht toe te kennen.

Werking
De indiening en behandeling van vragen of voorstellen gebeurt overeenkomstig de bepalingen van het participatiereglement en de toepasselijke regelgeving.

Na controle van de ontvankelijkheid wordt de vraag of het voorstel opgenomen op de agenda van de gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn en tijdens de openbare zitting behandeld.

Rollen
Inwoners verzamelen het vereiste aantal ondersteunende handtekeningen en dienen de vraag of het voorstel in. De gemeenteraad of de raad voor maatschappelijk welzijn behandelt de vragen en voorstellen tijdens een openbare zitting. De diensten ondersteunen de administratieve verwerking en voorbereiding van het dossier. De participatiecoach heeft geen formele rol in dit instrument.

Aandachtspunten
Het instrument verleent een agenderingsrecht. De raad behandelt de vraag of het voorstel, maar behoudt zijn autonome beoordelings- en beslissingsbevoegdheid.

2.4 Volksraadpleging

Wat is het instrument?
Een volksraadpleging is een formeel raadplegend instrument, geregeld in het Decreet Lokaal Bestuur, waarmee stemgerechtigde inwoners, inclusief jongeren vanaf 16 jaar, zich kunnen uitspreken over een vraag van gemeentelijk belang.

Doel & inzet

Een volksraadpleging geeft stemgerechtigde inwoners de mogelijkheid om zich formeel uit te spreken over een vraag van gemeentelijk belang. Het instrument wordt uitzonderlijk ingezet bij dossiers met een brede maatschappelijke impact en helpt het bestuur om maatschappelijke standpunten en draagvlak in beeld te brengen.

Werking
De organisatie van een volksraadpleging gebeurt overeenkomstig de voorwaarden en procedure zoals bepaald in het Decreet Lokaal Bestuur en de toepasselijke regelgeving.

Rollen
Stemgerechtigde inwoners nemen deel aan de volksraadpleging en brengen hun stem uit. Het bestuur beslist of een volksraadpleging wordt georganiseerd en bepaalt de vraagstelling. De diensten staan in voor de praktische organisatie en uitvoering. De participatiecoach heeft geen formele rol in dit instrument.

Aandachtspunten
Het resultaat van een volksraadpleging heeft een raadgevend karakter. Het bestuur betrekt de uitkomst bij de verdere besluitvorming, maar behoudt de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid. Een volksraadpleging vraagt een zorgvuldige voorbereiding, een duidelijke vraagstelling en transparante communicatie over de betekenis en opvolging van het resultaat.
De volksraadpleging is een uitzonderlijk raadplegend instrument met een breed bereik en een formeel karakter. Het vult andere participatievormen aan, maar wordt slechts ingezet wanneer de schaal, impact of gevoeligheid van een dossier dit rechtvaardigt.

2.5 Infovergaderingen

Wat is het instrument?
Een infovergadering is een moment waarop het lokaal bestuur inwoners informeert over een project, plan of beslissing.

Doel & inzet
Het doel is om inwoners duidelijk, tijdig en begrijpelijk te informeren en inzicht te geven in de context, keuzes en impact van een project of beslissing.
Infovergaderingen worden ingezet wanneer het belangrijk is om inwoners rechtstreeks te informeren, bijvoorbeeld bij projecten met impact op de leefomgeving, infrastructuurwerken of geplande werken in de publieke ruimte.

Werking
De betrokken dienst licht het project of de beslissing toe aan de hand van duidelijke en begrijpelijke informatie. Afhankelijk van de context kan er ruimte worden voorzien voor vragen of verduidelijking, maar de mate van inspraak wordt vooraf duidelijk afgebakend.

Wanneer er nog ruimte is voor inbreng of dialoog, wordt dit expliciet aangegeven en kan een vervolgtraject worden voorzien.

Rollen
De betrokken dienst is verantwoordelijk voor de voorbereiding en de inhoudelijke toelichting. Het bestuur verduidelijkt de gemaakte keuzes en de beleidsmatige context. De participatiecoach ondersteunt waar nodig bij de opbouw, begrijpelijkheid en toegankelijkheid van het moment, zonder inhoudelijke sturing te geven.

Aandachtspunten
Een infovergadering is in de eerste plaats een informatiemoment. Wanneer er geen ruimte is voor inbreng, wordt dit duidelijk gecommuniceerd. Duidelijkheid over wat vastligt en waar eventueel nog ruimte is, is essentieel om verwachtingen correct te zetten en vertrouwen te behouden.
Infovergaderingen situeren zich op het niveau van informeren en vormen een schakel tussen signalen vanuit inwoners en participatie die wordt opgezet of gefaciliteerd door het bestuur. Ze ondersteunen participatie, maar vormen op zich geen participatietraject.

2.6 Bevragingen via het digitale burgerpanel

Wat is het instrument?
Bevragingen via het digitale burgerpanel zijn een laagdrempelige manier om inwoners te raadplegen over plannen, ideeën of beleidskeuzes. Het platform bestaat al en wordt regelmatig gebruikt.

Doel & inzet
Het platform maakt het mogelijk om breed, snel en toegankelijk input te verzamelen, ook van inwoners die niet deelnemen aan fysieke bijeenkomsten of adviesraden. Het is vooral aangewezen bij verkennende fases, het aftoetsen van behoeften of voorkeuren, het vergelijken van scenario's, snelle feedback op concrete plannen.

Werking
De dienst formuleert een duidelijke vraag. De bevraging wordt rechtstreeks naar de burgerpanelleden gestuurd en ook verspreid via gemeentelijke kanalen. Na afloop worden de resultaten verwerkt en publiek teruggekoppeld op de website.

Rollen
De betrokken dienst is verantwoordelijk voor de inhoud van de bevraging. Zij formuleert de vraagstelling, analyseert de resultaten en verwerkt de input in de verdere beleidsvoorbereiding. De participatiecoach bewaakt de begrijpelijkheid, neutraliteit en toegankelijkheid van de bevraging en volgt het proces op, zonder inhoudelijke sturing te geven.

Het bestuur zorgt voor een duidelijke terugkoppeling over hoe de resultaten van de bevraging zijn gebruikt en hoe ze zijn meegenomen in de uiteindelijke keuzes,

overeenkomstig de principes van transparantie en terugkoppeling uit het participatiereglement.

Inwoners nemen deel aan de bevraging door hun mening, voorkeuren of ervaringen te delen en leveren zo input voor de beleidsvoorbereiding.

Aandachtspunten
Bevragingen via het online burgerpanel zijn laagdrempelig, maar niet voor elk onderwerp geschikt. Een neutrale vraagstelling en begrijpelijke taal zijn essentieel. Even belangrijk is een tijdige en duidelijke terugkoppeling, zodat inwoners kunnen volgen hoe de resultaten worden verwerkt.
Het burgerpanel is een raadplegend instrument dat een breed bereik combineert met transparantie. Het vormt een natuurlijke aanvulling op adviesraden en op fysieke participatiemomenten.

2.7 Adviesraden

Wat is het instrument?
De adviesraden zijn gestructureerde participatieorganen waarin inwoners en verenigingen advies geven over het gemeentelijk beleid. Hun werking is vastgelegd in het Charter Adviesverlening en de bijhorende afsprakennota, die samen het kader vormen voor hun samenstelling, opdracht en werking.

Doel & inzet
Adviesraden leveren inhoudelijke en gedragen adviezen aan het bestuur en de diensten. Ze zijn de spil tussen brede burgerinput en beleidsvoorbereiding en nemen binnen het participatiemodel van Tremelo een centrale plaats in als tweede participatieschil. Adviesraden worden ingezet bij de voorbereiding van beleid, bij strategische dossiers en bij thematische vraagstukken waarvoor deskundigheid, reflectie en uitwisseling nodig zijn.

Werking
Adviesvragen vertrekken vanuit de betrokken diensten of vanuit de dienst communicatie & participatie. Adviezen worden voorbereid binnen de adviesraad of binnen een thematische werkgroep en vervolgens goedgekeurd door de voltallige adviesraad, doorgaans binnen een termijn van maximaal zes weken, tenzij anders afgesproken. Zowel het gegeven advies als het bijhorende collegebesluit worden transparant gepubliceerd op de gemeentelijke website. Naast gevraagde adviezen is er ook ruimte voor spontane adviezen, wanneer de adviesraad zelf relevante aandachtspunten signaleert.

Rollen
De adviesraadsleden zijn vrijwilligers die input analyseren, standpunten afwegen en deze vertalen naar duidelijke en onderbouwde adviezen. De participatiecoach ondersteunt de werking van de adviesraden en bewaakt het proces en de kwaliteit van de adviesverlening, zonder vergadertaken of inhoudelijke sturing over te nemen.

De betrokken diensten zorgen voor een tijdige en duidelijke adviesvraag en verwerken de adviezen in de verdere beleidsvoorbereiding. Het bestuur neemt beslissingen en voorziet een gemotiveerde terugkoppeling over hoe met de adviezen is omgegaan.

Aandachtspunten

Adviesraden combineren betrokkenheid en expertise en zorgen voor continuïteit in participatie. Ze vertalen inzichten en ervaringen uit de samenleving naar inhoudelijke beleidsadviezen en dragen zo bij aan een hogere kwaliteit van beleidsvoorbereiding en beleidsvoering. Tegelijk vraagt een goede werking realistische opdrachten en een tijdige betrokkenheid in het beleidsproces. Vrijwilligers kunnen hun rol alleen opnemen wanneer zij beschikken over duidelijke verwachtingen, voldoende informatie en passende ondersteuning.

Adviesraden vormen de kern van het structurele participatiesysteem in Tremelo. Ze verbinden externe participatie met interne besluitvorming via een duidelijk proces en transparante terugkoppeling

2.8 Thematische werkgroepen

Wat is het instrument?
Thematische werkgroepen zijn tijdelijke participatie- en adviesgroepen die worden samengesteld rond een specifiek thema of beleidsvraag. Ze brengen afgevaardigden van relevante adviesraden en geïnteresseerde inwoners samen wanneer een vraagstuk de inhoudelijke reikwijdte van één adviesraad overstijgt.

Doel & inzet
Thematische werkgroepen hebben als doel om complexe, domeinoverschrijdende of gespecialiseerde vraagstukken inhoudelijk te verdiepen. Ze maken het mogelijk om expertise, perspectieven en ervaringen te bundelen en te vertalen naar onderbouwde adviezen voor het bestuur.

Thematische werkgroepen worden dan ook ingezet wanneer een adviesvraag meerdere beleidsdomeinen raakt of wanneer specifieke expertise nodig is die niet binnen één adviesraad aanwezig is. Ze zijn vooral aangewezen in situaties waarin een tijdelijke en gerichte samenwerking meer geschikt is dan een structurele adviesraad.

Werking
Een thematische werkgroep wordt opgericht op initiatief van het bestuur, de diensten of een adviesraad, telkens via afstemming met de participatiecoach. De opdracht, samenstelling en timing worden vooraf duidelijk afgebakend. De werkgroep werkt tijdelijk en formuleert één of meerdere adviezen binnen de afgesproken termijn. Na afronding wordt de werkgroep ontbonden.

Rollen
Afgevaardigden van adviesraden en geïnteresseerde inwoners brengen hun expertise, ervaringen en inzichten in en gaan hierover in dialoog met elkaar en met de betrokken diensten. De betrokken diensten nemen actief deel aan de werkgroep door inhoudelijke toelichting te geven, vragen te beantwoorden en mee te reflecteren over mogelijke opties en aandachtspunten. Deze wisselwerking laat toe om inzichten gaandeweg te verfijnen, zonder dat diensten de inhoud sturen of beslissingen nemen. De participatiecoach begeleidt het proces, bewaakt de rolzuiverheid en ziet toe op een evenwichtige en respectvolle samenwerking, conform de principes van het charter.
Het bestuur ontvangt de adviezen die uit de werkgroep voortkomen en voorziet een gemotiveerde terugkoppeling over hoe deze adviezen zijn meegenomen in de besluitvorming.

Aandachtspunten
Thematische werkgroepen bieden flexibiliteit en inhoudelijke diepgang en maken samenwerking en uitwisseling over beleidsdomeinen heen mogelijk. Door de directe dialoog tussen inwoners, adviesraden en diensten ontstaat ruimte om inzichten gaandeweg te verdiepen en te verfijnen. Tegelijk vraagt dit instrument een duidelijke opdracht, een afgebakende looptijd en heldere verwachtingen over rol, proces en impact van de adviezen, zodat het tijdelijk, doelgericht en rolzuiver blijft.
Thematische werkgroepen situeren zich tussen adviesraden en projectparticipatie. Ze versterken de adviesverlening bij complexe of domeinoverschrijdende dossiers en vormen een tijdelijk, inhoudelijk verdiepend instrument binnen het participatiemodel. Door hun flexibele en interactieve werking vullen ze structurele adviesraden aan, zonder deze te vervangen.

2.9 Projectparticipatie

Wat is het instrument?
Projectparticipatie is een participatie-instrument dat het bestuur inzet bij gemeentelijke projecten met een impact op de leefomgeving, infrastructuur of voorzieningen, waar dit relevant en zinvol is. Het instrument brengt inwoners, adviesraden, thematische werkgroepen en diensten samen rond een concreet project, met als doel om inzichten, ervaringen en ideeën tijdig te betrekken bij de voorbereiding en, waar passend, de uitvoering ervan.

Doel & inzet
Projectparticipatie heeft als doel om de kwaliteit en uitvoerbaarheid van projecten te verbeteren. Door lokale kennis en gebruikservaring te integreren, kunnen knelpunten vroegtijdig worden herkend, keuzes beter worden onderbouwd en het draagvlak voor de uitvoering worden versterkt.
Projectparticipatie wordt ingezet bij projecten met een duidelijke ruimtelijke, sociale of functionele impact, bij dossiers die meerdere doelgroepen raken of waarbij verschillende scenario’s of ontwerpfases worden afgewogen.

Het instrument wordt toegepast wanneer samenwerking en dialoog een duidelijke meerwaarde bieden voor het project, of wanneer participatie voortvloeit uit wettelijke of decretale verplichtingen, zoals bij ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Werking
Projectparticipatie verloopt gefaseerd. Eerst wordt het project helder toegelicht, zodat duidelijk is wat vastligt en waar ruimte is voor inbreng. Wanneer er effectieve ruimte is voor dialoog of beïnvloeding, worden inwoners en andere betrokkenen geraadpleegd of betrokken via aangepaste werkvormen, zoals workshops, thematische werkgroepen of feedbackmomenten.

Afhankelijk van het project kan deze betrokkenheid uitmonden in verdere samenwerking of cocreatie. Louter informatieve momenten, zoals infovergaderingen zonder ruimte voor inbreng, worden niet beschouwd als projectparticipatie.

Tot slot wordt steeds duidelijk teruggekoppeld welke input is meegenomen, welke niet en om welke redenen.

Rollen
De betrokken diensten staan in voor de inhoudelijke voorbereiding van het project, de planning en de technische afwegingen. Inwoners brengen hun gebruikservaring, lokale kennis en ideeën in en kunnen, waar passend, mee samenwerken aan de uitwerking van het project. Adviesraden leveren beleidsmatige input en expertise binnen hun domein en kunnen deelnemen via afgevaardigden. De participatiecoach ondersteunt het proces, bewaakt de rolzuiverheid en zorgt voor een transparante en toegankelijke aanpak, zonder inhoudelijke beslissingen te nemen.

Het bestuur beslist of en wanneer projectparticipatie wordt opgestart en bepaalt de doelstelling, reikwijdte en randvoorwaarden van het participatietraject. Het bestuur neemt de uiteindelijke beslissingen en motiveert deze.

Aandachtspunten
Projectparticipatie maakt het mogelijk om projecten beter af te stemmen op de realiteit en verwachtingen van inwoners. Ze verhoogt de kwaliteit van keuzes en versterkt het draagvlak voor uitvoering. Tegelijk vraagt dit instrument een duidelijke afbakening van het project, heldere verwachtingen over de mate van inspraak en voldoende tijd en middelen om participatie zorgvuldig te organiseren. Zonder duidelijke kaders en terugkoppeling verliest projectparticipatie haar geloofwaardigheid.
Projectparticipatie situeert zich tussen raadplegen en samenwerken en verbindt de verschillende participatieschillen. Het instrument vormt een brug tussen brede burgerinput, expertise van adviesraden en interne beleidsvoorbereiding. Het zorgt ervoor dat participatie, waar relevant, van bij de start deel kan uitmaken van het projectbeheer, zonder andere participatie-instrumenten te vervangen.

2.10 Buurtbudgetten

Wat is het instrument?
Buurtbudgetten zijn een participatie-instrument waarbij inwoners binnen een afgebakende buurt of wijk mee kunnen nadenken over de besteding van een beperkt budget. Het instrument focust op kleinschalige initiatieven die de leefbaarheid, samenhang of het gebruik van de buurt versterken. Het bestuur neemt steeds het initiatief om buurtbudgetten te initiëren.

Doel & inzet
Buurtbudgetten stimuleren lokale betrokkenheid en eigenaarschap. Ze bieden inwoners de kans om concrete ideeën aan te reiken en samen na te denken over verbeteringen in hun directe leefomgeving, binnen duidelijke financiële en inhoudelijke grenzen. Ze worden ingezet voor projecten die haalbaar zijn binnen een beperkt budget en die geen complexe beleidskeuzes of langdurige trajecten vereisen.

Werking
Inwoners kunnen ideeën indienen voor hun buurt binnen vooraf vastgelegde criteria. Het bestuur toetst deze voorstellen op haalbaarheid, budget en verenigbaarheid met bestaande regelgeving. Vervolgens bepalen inwoners mee welke initiatieven prioriteit krijgen. De uitvoering gebeurt door de gemeente, in samenwerking met inwoners en waar mogelijk met lokale verenigingen of partners, met transparante terugkoppeling over de voortgang.

Rollen
Het bestuur beslist of en wanneer buurtbudgetten worden ingezet en bepaalt daarbij het beschikbare budget en de randvoorwaarden. Inwoners brengen ideeën aan en denken mee over prioriteiten binnen hun buurt. Afhankelijk van het project kunnen zij ook betrokken worden bij de verdere uitwerking of uitvoering van initiatieven. De betrokken diensten beoordelen de haalbaarheid van voorstellen en nemen, waar passend, de uitvoering op zich of begeleiden deze in samenwerking met inwoners of lokale partners. De participatiecoach ondersteunt het proces en waakt over transparantie, toegankelijkheid en rolzuiverheid, zonder inhoudelijke of financiële beslissingen te nemen.

Aandachtspunten
Buurtbudgetten verlagen de drempel tot participatie en maken betrokkenheid concreet en zichtbaar in de leefomgeving van inwoners. Door ruimte te laten voor samenwerking en cocreatie versterken ze het lokaal eigenaarschap. Tegelijk vraagt dit instrument duidelijke criteria, realistische verwachtingen en heldere afspraken over verantwoordelijkheden, zodat het proces haalbaar en geloofwaardig blijft.

Buurtbudgetten zijn een laagdrempelige vorm van raadplegende participatie die zich situeert in de buitenste participatieschil. Ze vullen andere participatie-instrumenten aan

en bieden inwoners een concrete manier om bij te dragen aan hun buurt. Waar relevant kunnen ze ook een opstap vormen naar meer samenwerking of cocreatie, zonder de rol van adviesraden of formele beleidsprocessen te vervangen.